

Long-covid zorg

Geschat wordt dat er momenteel zo'n 90.000 patiënten met long-COVID zijn die hier last van hebben in hun dagelijks functioneren én ten aanzien van arbeid. Vanuit patiënten en zorgprofessionals is er een dringende behoefte en noodzaak om expertiseczorg en begeleiding voor Long-covid patiënten te organiseren. Hoewel gesteld wordt dat deze poliklinieken "vanuit het veld moet komen" en gewoon "passen binnen de reguliere kaders", lukt het vooralsnog niet om goede zorg te realiseren. Het opzetten en leveren van deze zorg is zeer complex. In de bijlage een uitgebreide toelichting op enkele praktische zaken die deze complexiteit illustreren.

Wat doen de Federatie Medisch Specialisten en de wetenschappelijke verenigingen?

Vanuit de Federatie Medisch Specialisten zijn meerdere wetenschappelijke verenigingen betrokken bij de zorg voor Long-covid patiënten, zoals de Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en Tuberculose (NVALT), de Nederlandse Internisten Vereniging (NIV) en de Vereniging Revalidatieartsen (VRA). Zij worden bij het opzetten van onderzoek en de ontwikkeling van richtlijnen ondersteund door het [Kennisinstituut](#) van de Federatie.

De Federatie is in 2023 gestart met een expertiseteam onder leiding van Leon van den Toorn (vz NVALT) en Herman Holtslag (VRA). Dit expertiseteam gaat met 2 taken aan de slag:

1. Post-COVID onderzoek gericht op behandeling van patiënten (welke behandeling is mogelijk ?) – kennisagenda opstellen
2. Verzamelen en duiden van beschikbare (internationale) evidence over behandeling van post-COVID, dit voortdurend opnieuw inventariseren en bijwerken zoals in COVID-tijd ook voortdurend gedaan is voor de behandeling van COVID zelf. (richtlijnen voor diagnostiek en behandeling up-to-date houden)

De (NIV) heeft in 2020 een multidisciplinaire wetenschapscommissie COVID-19 opgericht. Het doel van deze wetenschapscommissie is het initiëren en coördineren van samenwerking tussen specialismen en instellingen met betrekking tot COVID-19 gerelateerd onderzoek. Deze commissie heeft in juni 2022 een 3e Kennisagenda COVID-19 gepubliceerd. De COVID-hiaten op gebied van infectiepreventie, vaccinatie en prognose en nazorg zijn waar mogelijk ondergebracht bij lopende studies en/of bij betreffende ZonMw-programma's.

De Federatie Medisch Specialisten maakt deel uit van het platform van ZonMw, waarin wordt gewerkt aan een overkoepelende kennisagenda voor post-COVID met relevante partijen. Betreft onder meer advies over welke behandelingen kansrijk lijken, en waar meer onderzoek gewenst is, en het formuleren van de belangrijkste kennishiaten die beantwoord dienen te worden in de vorm van een overkoepelende kennisagenda.

De FMS/Kennisinstituut is lid van de kerngroep van het Kennisplatform Post-COVID dat door C-support en Long Alliantie Nederland is opgericht.

Wat is nodig voor het opzetten van long-covid zorg?

Centrale regie/ kwartiermaker om het proces om te komen tot expertiseczorg voor Long-covid patiënten, te begeleiden en te zorgen dat dit volgens de nieuwste inzichten wordt ingericht. Belangrijke aspecten:

- Investering in tijd en geld voor het opzetten van nieuwe vormen van zorg en nieuwe zorgpaden. (zorgevaluatie) onderzoek.
- Logistieke organisatie van Long-Covid zorg: infrastructuur in het ziekenhuis, personeel, gegevensbeschikbaarheid.
- Bekostiging van zorg: het gaat hier om nieuwe domeinoverstijgende zorgvormen en nieuwe diagnostiek.
- Organiseren van de patiëntenstroom en van administratieve verzoeken (keuringen bijvoorbeeld).